

BODI FIN

BODI FINANČNO IZOBRAŽEN NADOBUDNEŽ

1. stopnja (2. triada)

DRAGE UČENKE, DRAGI UČENCI,

verjamemo, da se zelo radi učite novih stvari, še posebej če se ob njih tudi zabavate. V ta namen smo v Banki Slovenije in na Ministrstvu za finance Republike Slovenije pripravili številne poučne in zabavne naloge s področja financ, ki jih boste z nekaj truda zlahka opravili in ugotovili, da finance le niso grozno dolgočasne, ampak so lahko prav zanimive, obvladljive in uporabne.

Med reševanjem nalog se boste tako spoprijemali s številnimi vsebinami, ki jih v šoli verjetno še niste obravnavali. Najprej se boste lotili področja delovanja Banke Slovenije in spoznali razliko med centralno in poslovno banko, odkrivali boste značilnosti slovenskih tolarjev in ugotovili, da je numizmatika primerna za vse zbiratelje. Prelevili se boste lahko tudi v prave umetnike in ustvarili spominski kovanec čisto po svojem okusu.

Nadaljevali boste z vsebinami s področij Ministrstva za finance, kjer boste najprej spoznali delovanje te finančne institucije, nato pa se boste s financami srečali z bolj uporabniškega vidika. Poleg finančnega besedišča, ki ga boste spoznali oziroma obnovili, boste lahko razmišljali o svojih varčevalnih navadah in spoznali pomen ustreznega upravljanja z lastnim denarjem.

Tretji del je namenjen skupni temi, in sicer finančni varnosti na spletu. Spletno okolje po eni strani ponuja brezmejne možnosti za raziskovanje, izobraževanje in razvedrilo, po drugi strani pa priložnosti za goljufije in prevare, tudi na finančnem področju. Prav zato smo del vsebin namenili varnosti na spletu.

Želimo vam veliko uspeha pri raziskovanju!

Banka Slovenije se predstavi

1. NALOGE CENTRALNE BANKE

Banka Slovenije je slovenska centralna banka in ustanova nacionalnega pomena, ki je samostojna, neodvisna in nepristranska. Ustanovljena je bila 25. junija 1991, ob osamosvojitvi Slovenije.

»»»» Na YouTube kanalu Banke Slovenije je na ogled mladinska TV serija Mladi mojstri financ, v kateri se med drugim lahko poučiš o nalogah Banke Slovenije in več izveš o razliki med centralno banko in poslovnimi bankami. Oglej si prvo epizodo¹ in ustrezno poveži spodnje naloge s centralno oziroma poslovno banko.

CENTRALNA BANKA

POSLOVNA BANKA

nadzoruje delovanje vseh bank v Sloveniji

odpira račune za komitente

menja tuje valute

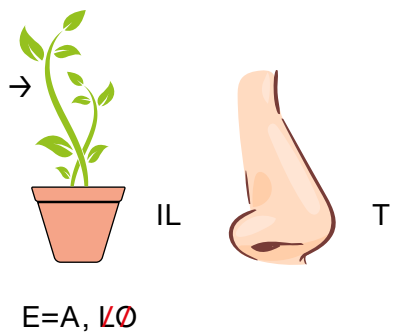
skrbi za stabilnost cen

se ukvarja s finančnim svetovanjem

skrbi za varen pretok plačevanja

¹ <https://www.youtube.com/watch?v=8n9P17261L0>

»»»» Reši rebuse in zapiši glavne naloge Banke Slovenije.

ROZDAN

O

A

KONČAN + INO
(ali)

Z

2. TOLARSKA NOSTALGIJA

Banka Slovenije je bila izdajateljica slovenskega tolarja, ki je bil v obtoku od leta 1991 do 2007.

»»»» Na spodnji sliki ali na spletni strani Banke Slovenije¹ si oglej tolarske bankovce. V osmerosmerki poišči priimke upodobljenih oseb. V razredu se pogovorite, zakaj so omenjene osebe pomembne za našo državo.

Več o tolarjih lahko izveš v četrti epizodi TV serije Mladi mojstri financ.²

V	A	L	V	A	Z	O	R	L	O	K	N	I	C	A	I
J	P	Š	R	E	A	P	Ž	I	L	A	V	O	A	K	C
A	L	A	A	N	R	P	R	E	Š	E	R	E	N	L	T
K	O	B	I	L	C	A	I	L	E	N	I	Č	K	A	R
O	Č	O	T	R	I	N	V	E	G	A	A	Ž	A	D	U
P	L	E	Č	N	I	K	A	N	K	A	M	A	R	A	B
I	L	I	T	C	E	K	N	E	K	I	Z	B	A	Ž	A
Č	O	Č	S	N	P	O	E	A	N	T	E	C	E	I	R
M	J	Š	G	A	L	L	U	S	V	E	L	A	R	Z	C

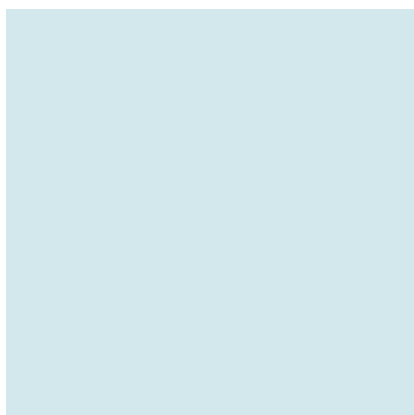
¹ <https://www.bsi.si/bankovci-in-kovanci/slovenski-tolar/bankovci>

² <https://www.youtube.com/watch?v=keArnJ3UH6g>

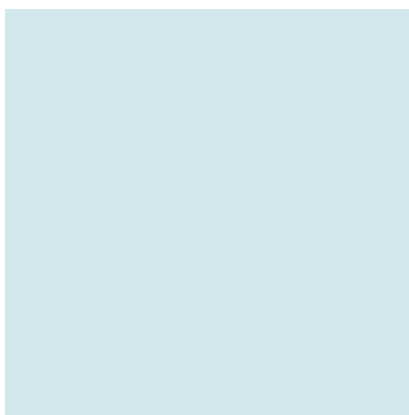
3. SPOMINSKI KOVANCI

Banka Slovenije vsako leto izda vsaj en spominski kovanec, ki obeležuje pomemben dogodek za Slovenijo.

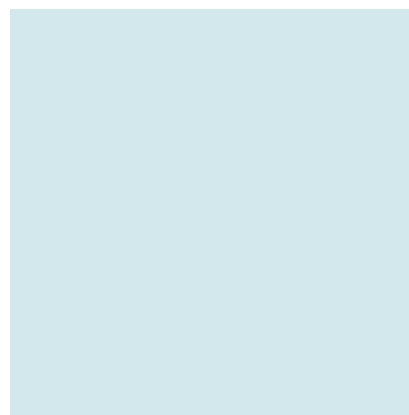
»»»» Iz priloge 1 izreži dele kovancev, jih sestavi, nalepi in napiši, kaj obeležujejo. Lahko si jih ogledaš tudi na spletni strani Banke Slovenije.¹

kovanec 1

kovanec 2

kovanec 3

Spominski kovanec 1 obeležuje

Spominski kovanec 2 obeležuje

Spominski kovanec 3 obeležuje

»»»» Se morda kakšen skriva tudi v tvoji denarnici ali hranilniku? Če si kakšnega našel/našel, ga nariši. Tuje spominske kovance si lahko ogledaš na spletni strani Evropske centralne banke.²

¹ <https://www.bsi.si/bankovci-in-kovanci/numizmatika/f/spominski/21/10-obletnica-evrogotovine-2012>

² <https://www.ecb.europa.eu/euro/coins/comm/html/index.sl.html>

4. ALI SI PRAVI?

Banka Slovenije v sodelovanju z Evropsko centralno banko skrbi za ozaveščanje prebivalstva o pomenu prepoznavanja pristnosti gotovine.

Na spletni strani Evropske centralne banke¹ si oglej, kako preverjamo pristnost evrskih bankovcev. Pozorni moramo biti na otip, pogled in nagib.

»»»» Na katere stvari moraš biti pri otipu, pogledu in nagibu najbolj pozoren?

OTIP	POGLED	NAGIB
.....		
.....		
		
		

»»»» V roke vzemi katerikoli evrski bankovec in preveri, ali vsebuje vse našteje varnostne elemente (bankovca za 5 in 10 evrov nimata vseh varnostnih elementov).

Več o zaščitnih elementih evrskih bankovcev lahko izveš v peti epizodi TV serije Mladi mojstri financ.²

5. VSI DRUGAČNI, VSI ENAKOPRAVNI

Evosistem ali evrsko območje sestavlja 20 držav Evropske unije, ki uporabljajo evro. Evrsko območje lahko najdemo celo v naših denarnicah, saj vsaka država članica izdaja evrske kovance z motivom, ki jo predstavlja.

»»»» Izprazni svoj hranilnik ali denarnico in si oglej, iz katere države prihajajo posamezni kovanci. Nekaj najzanimivejših zapiši v spodnjo razporednico. Državo izvora lahko preveriš na spletni strani Evropske centralne banke.³

	VREDNOST	MOTIV	DRŽAVA
kovanec 1			
kovanec 2			
kovanec 3			
kovanec 4			

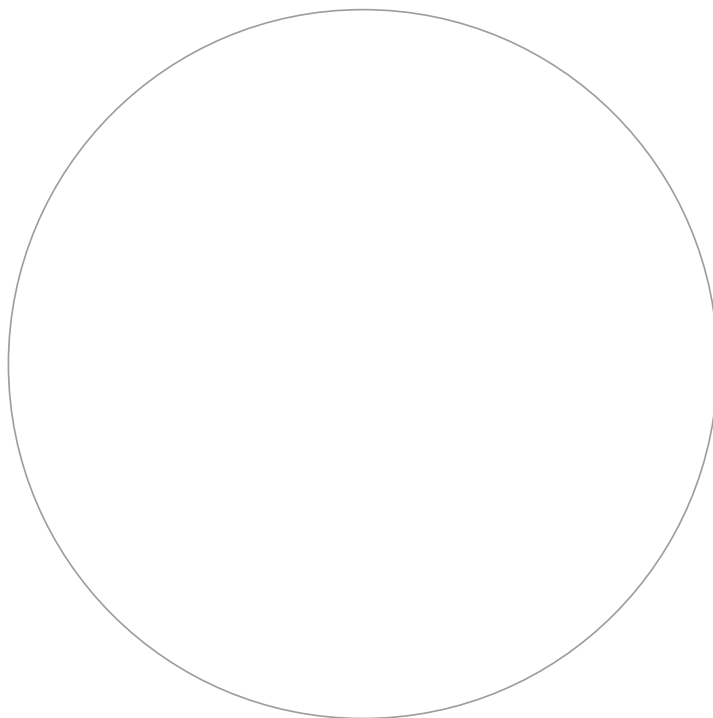
1 <https://www.ecb.europa.eu/euro/banknotes/current/security/html/index.sl.html#feel>

2 <https://www.youtube.com/watch?v=0yN8ixN8wK0>

3 <https://www.ecb.europa.eu/euro/coins/html/index.sl.html>

6. POSTANI OBLIKOVALEC

»»»» Na spletni strani Banke Slovenije¹ si oglej, katere spominske in zbirateljske kovance je Banka Slovenije izdala do zdaj in izberi najljubšega. V razredu se pogovorite o tem, katere pomembne dogodke bomo obeleževali v prihodnjih letih, nato nariši svoj predlog za naslednji spominski ali zbirateljski kovanec.

RAZISKUJ, PREBERI, RAZMISLI ...

- Ali ima vsak kovanec enako vrednost, kot je na njem zapisana?
- Kakšne vrednosti so zapisane na zbirateljskih kovancih?
- Ali lahko z zbirateljskimi kovanci plačuješ v vseh državah, ki imajo evro?

Več o numizmatiki, posebnih izdajah slovenskih tolarskih in evrskih kovancev najdeš na spletni strani Banke Slovenije.¹

¹ <https://www.bsi.si/bankovci-in-kovanci/numizmatika/kaj-so-spominski-in-zbirateljski-kovanci>

Ministrstvo za finance Republike Slovenije se predstavi

1. DELOVNA PODROČJA MINISTRSTVA ZA FINANCE

Ministrstvo za finance je pomembna državna institucija, ki opravlja različne naloge v imenu državljanov Republike Slovenije in za njih.

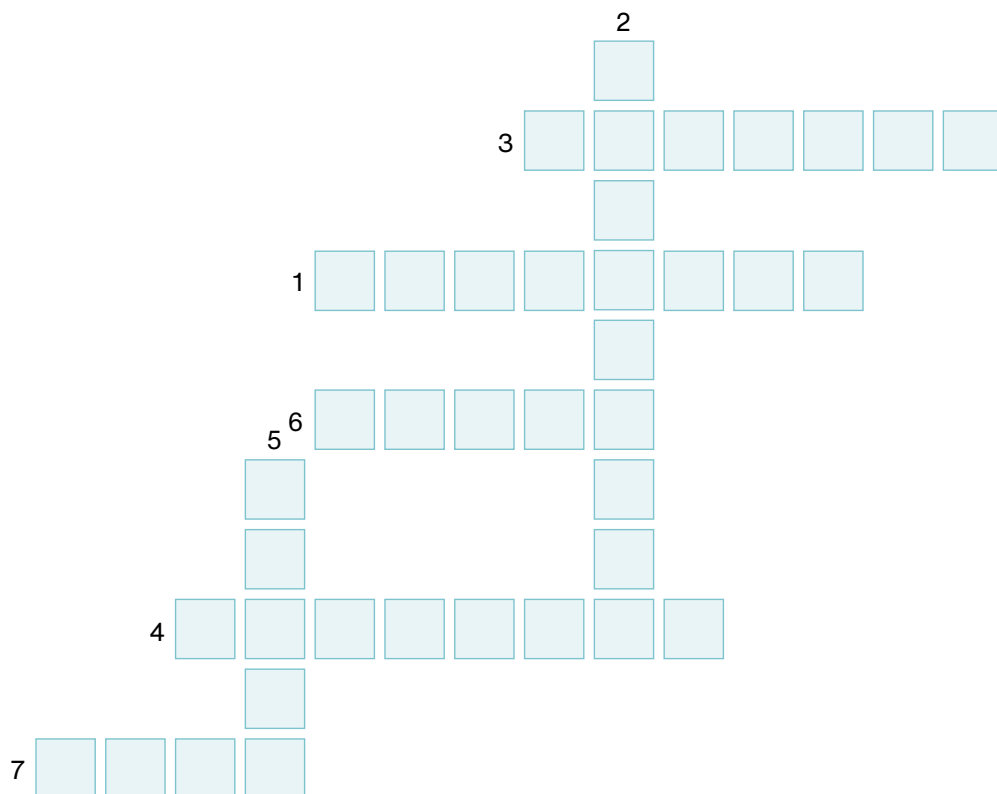
»»»» Preberi opise nalog Ministrstva za finance (MF) in dopolni področja delovanja z manjkajočimi črkami.

3. FINANČNI POJMI

Ena od nalog Ministrstva za finance je tudi ozaveščanje državljanov Republike Slovenije o pomenu finančne pismenosti.

»»»» Preveri svojo finančno pismenost in v osmerosmerki poišči sedem besed, povezanih s financami.

1. papirnati denar
2. plačilni nalog
3. kovinski denar
4. naprava, ki izplača gotovino
5. svetleča, plemenita in draga kovina
6. listič, ki ga prejmeš ob nakupu
7. skupna evropska valuta

4. VEŠ, KOLIKO POJEŠ?

Pomembno je, da svoj denar porabljaš preudarno že zdaj, saj lahko več prihraniš in si zagotoviš stvari, ki si jih resnično želiš. Preveri svoje potrošniške navade in reši spodnjo nalogo.

»»»» Odpravi se v trgovino ali pobrskaj po spletu in si oglej cene posameznih živil ter jim nato pripiši ustrezne cene.

cena:

cena:

cena:

cena:

cena:

cena:

»»»» Premisli, kaj najraje ješ za zajtrk, kosilo in večerjo ter izračunaj ceno posameznega obroka.

	cena obroka (zapiši račune, ne pozabi na denarno enoto):
moj najljubši zajtrk:	
moje najljubše kosilo:	
moja najljubša večerja:	

»»»» Zdaj imaš boljšo predstavo o tem, koliko kaj stane. Poskusi odgovoriti na spodnja vprašanja.

a) Koliko po tvojem mnenju mesečno porabi štiričlanska družina za hrano?

.....

b) Kako lahko ti in tvoja družina prihranite pri strošku za hrano?

.....

c) Eden od načinov za prihranek pri hrani je tudi, da hrane ne mečemo stran. Kako bi lahko bolje poskrbel/poskrbela, da hrane ne bi metal/metala v koš?

.....

c) Bi raje kupil/kupila cenejšo hrano slabše kakovosti ali dražjo bolj kakovostno hrano? Svoj odgovor utemelji.

.....

d) Začni mesečno spremljati svoje prihodke in odhodke. Uporabi tabelo iz priloge 2 in bolje nadzoruj svojo porabo.

4. AKVARIJ ŽELJA

Za uresničitev naših želja ponavadi potrebujemo močno voljo, s katero lahko marsikaj dosežemo. Reši nalogo in pomisli na spodnje rešitve tudi takrat, ko si boš nekaj resnično želel/želela.

Odločil/Odločila si se za nakup akvarija, kjer želiš imeti klovnske ribe (t. i. nemote). Strokovnjaki priporočajo, da morajo v akvariju na vsakih **6** samičk plavati vsaj **3** samčki, pri tem pa mora imeti akvarij nujno vsaj **9** vodnih rastlin.

»»»»» Poglej spodnji cenik in izračunaj, koliko denarja potrebuješ za nakup rib in vodnih rastlin.

CENIK

Vrsta	Cena
Samičke	9 €
Samčki	9 €
Vodna rastlina	9 €

Račun

Za nakup potrebujem €

»»»»» Naletiš na težavo. Denarja za nakup nimaš. Premisli, kako bi lahko prišel/prišla do denarja. Zapiši vsaj tri načine:

1. način:

2. način:

3. način:

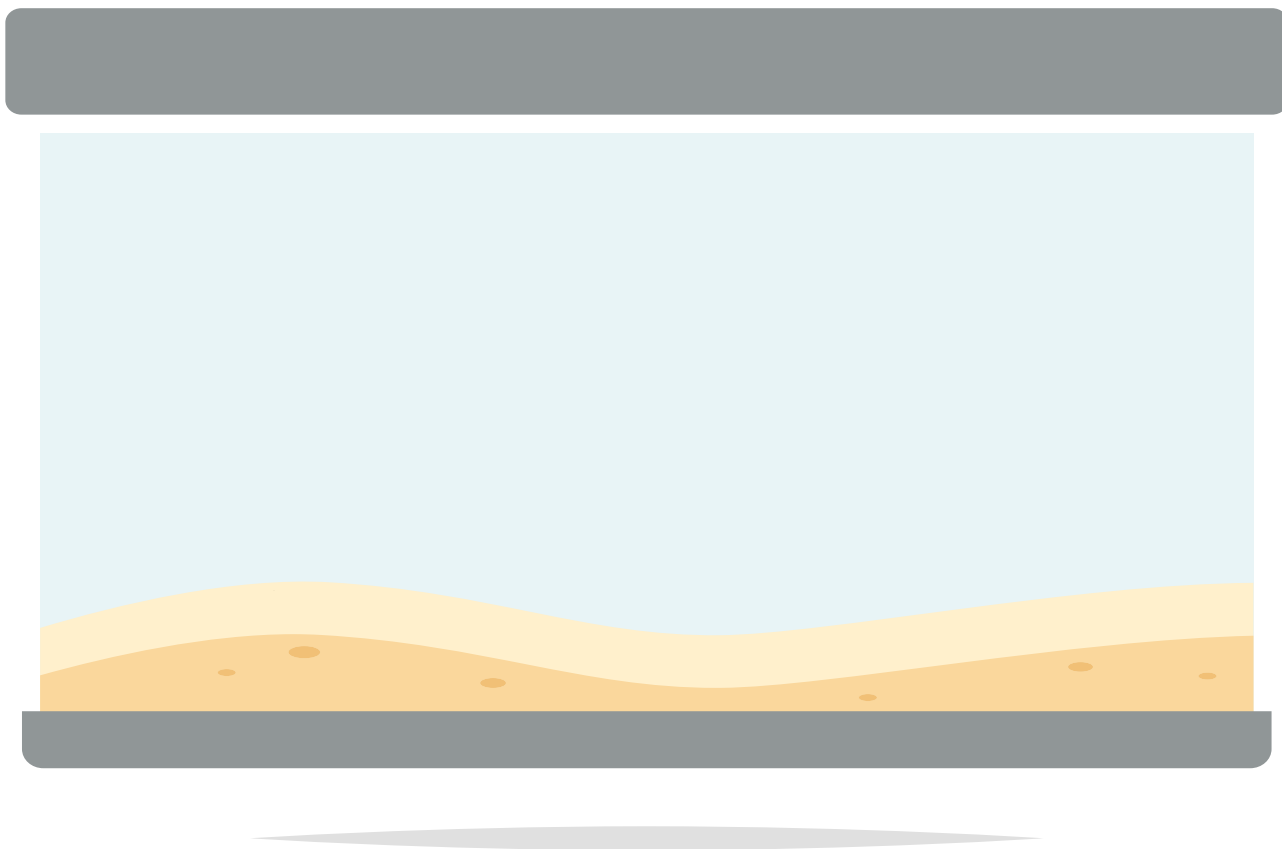
»»»»» Eden od načinov za pridobitev potrebnih sredstev je prošnja za donacijo (donacija je znesek denarja, ki ga nekdo podari posamezniku, da bi mu pomagal pri uresničevanju njegovih ciljev). Napiši, zakaj si si v tem letu zaslužil/zaslužila donacijo na nakup.

.....

.....

.....

»»»» Končno si zbral/zbrala dovolj denarja, zato v akvarij vriši klovnske ribe in vodne rastline.

5. IZ MAJHNEGA ZRASTE VELIKO

Ministrstvo za finance spodbuja dobre finančne prakse državljanov Republike Slovenije, varčevanje pa je zagotovo ena izmed njih. Med drugim je varčevanje nujno potrebno tudi za uresničitev vseh vrst želja.

»»»» Ugotovi, ali si dober varčevalec ali varčevalka, in odgovori na spodnja vprašanja. Nato odgovore primerjaj s sošolci.

1. Kaj bi naredil/naredila z denarjem, če bi za rojstnodnevno darilo dobil/dobila 100 €?
 - a) Vse bi zapravil/zapravila.
 - b) Vse bi prihranil/prihranila.
 - c) Polovico bi zapravil/zapravila in polovico prihranil/prihranila.
 - d) Denar bi podaril/podarila svojim družinskim članom.

2. Kako se počutiš, ko pomisliš na varčevanje?

- a) Veselo
- b) Žalostno
- c) Samozavestno
- d) Zmedeno

3. Kaj nujnega ti kupijo starši vsak mesec?

.....

4. Kaj kupiš sam/sama sebi vsak mesec?

.....

5. Ali varčuješ? Za kaj nameravaš privarčevan denar porabiti?

.....

6. Ali se ti zdi varčevanje potrebno? Zakaj?

.....

.....

7. Kako dober varčevalec si? Oceni od 1 do 10. Svoj odgovor utemelji.

.....

.....

8. Za kaj trenutno varčuješ? Ali je to stvar, ki jo potrebuješ ali si jo samo želiš?

.....

.....

6. MOJ SANJSKI VARČEVALNI KOLAŽ!

Za uresničitev želja pogosto pomaga, da si željeno stvar najprej močno predstavljamo.

»»»» Sledi navodilom in izdelaj svoj sanjski varčevalni kolaž!

Kaj potrebuješ:

- velik list papirja
- lepilo
- slike iz revij (stvari, ki si jih želiš kupiti)
- svoje risbe (ti in tvoj varčevalni cilj)
- barvice, flomastri ali tempera barve
- škarje
- nalepke, bleščice ali drugi okraski (če želiš)

Napotki za izdelavo sanjskega kolaža:

Pomisli na svoj cilj:	Kaj si želiš kupiti s prihranjenim denarjem? Je to nova igrača, knjiga, kolo ali morda potovanje?
Zberi materiale:	Poišči slike, ki predstavljajo tvoj cilj. Nariši sebe, kako se veseliš, ko boš imel/imela to, kar si želiš.
Lepi in ustvarjaj:	Na velik list papirja začni lepiti slike, risbe in druge okraske. Naj bo tvoj kolaž barvit in zabaven!
Dodaj svoje misli:	Napiši nekaj stavkov o tem, zakaj je varčevanje pomembno zate. Lahko napišeš tudi motivacijske stavke, ki te bodo spodbujali k varčevanju.
Ogledalce, ogledalce:	Ko boš končal/končala kolaž, si ga oglej in se veseli svojega cilja! Vsakič, ko boš pogledal/pogledala kolaž, se boš spomnil/spomnila, zakaj varčuješ.

RAZISKUJ, PREBERI, RAZMISLI ...

→ Če dobro upravljaš svoj denar, lahko tudi privarčuješ, si za ta znesek kaj novega kupiš ali pa denar naložiš, da ga lahko še več dobiš. Tudi država upravlja denar na različne načine. Od kod pa denar dobi? Del ga dobi od davkov, ki jih vsi plačujemo takrat, ko kupimo stvari ali storitve. Na spletni strani TAXEDU¹ si preberi, kaj so davki in čemu so namenjeni. Od kod se v državno blagajno steka denar za popravilo cest, za vzdrževanje šolskih stavb in igrišč, za delovanje zdravstvenih domov?

1 <https://taxedu.campaign.europa.eu/sl/child>

Finančna varnost na spletu

1. "KUL" TUDI NA SPLETU

Z denarjem je treba biti previden tudi na spletu. Danes veliko plačil poteka prav prek spleta, zato je nujno poznati zakonitosti obnašanja v spletnem okolju. Oglej si objavo na spletni strani Safe.si¹ in reši nalogo.

»»»» Krogec pobarvaj z zeleno, če se z navedenim obnašanjem strinjaš, in z rdečo, če se ne.

- ☐ Na spletu sem strpen/strpna in prijazen/prijazna.
- ☐ Na spletu lahko napišem tudi tisto, česar si v živo ne bi upal/upala reči.
- ☐ Z mobilnim telefonom lahko fotografiram vsakogar.
- ☐ Pogovor na štiri oči je boljši od tistega prek spletne kamere.
- ☐ Včasih se zgodi, da mi v gledališču zazvoni telefon. Ups ...
- ☐ Nič ni narobe, če sem na družbenih omrežjih nesramen do nekoga, ki si to zasluži.
- ☐ Neprestano seganje po telefonu je normalna stvar.

2. SI FACA?

Da bi postal odgovoren spletni potrošnik, moraš najprej biti odgovoren uporabnik interneta.

»»»» Na spletni strani Safe.si² reši vprašalnik in pobarvaj pravokotnik, ki ustreza tvojim spletnim navadam.

Odlično mi gre!

Varna raba interneta mi
še ne gre od rok.

Ni slabo, a potrebujem
še nekaj vaje.

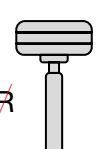
¹ <https://safe.si/nasveti/obnasanje-na-spletu/obnasanje-in-komuniciranje-na-spletu-10-naj-nasvetov>

² <https://otroci.safe.si/zna%C5%A1-varno-uporabljati-internet>

3. IZKAŽI SE

Mobilna denarnica je virtualna denarnica, ki omogoča digitalno plačevanje. Tudi digitalna plačila morajo biti dobro zavarovana, zato imajo mobilne denarnice poleg PIN-številk tudi druge varnostne elemente.

»»»» Reši rebuse in zapiši tri varnostne elemente mobilnega plačevanja.

1. NI =
2. →   NA =
~~-sladoledna-~~
3. TOO LATE+VA A =
(slo) (o=a)

Za boljše razumevanje varnostnih elementov plačevanja si poglej šesto epizodo TV serije Mladi mojstri financ.¹

4. ZAUPATI ALI NEZAUPATI? (TO ZDAJ NI VPRAŠANJE ...)

Splet nam ponuja neomejene možnosti za raziskovanje in zabavo, hkrati pa je tudi okolje, ki ponuja možnosti za številne zvijače in celo prevare.

»»»» Oglej si video Varnost na spletu,² dopolni povedi in presodi, ali je bilo Rokovo ravnanje pravilno ali napačno.

Rok je vesel, ker mu je »stric« iz Š..... zapustil 10 milijonov evrov.

Rok je »stricu« posredoval svoj T..... in svojo P..... kodo.

Rok se ne strinja z Jušem, da je to P.....

1 <https://www.youtube.com/watch?v=aoUEtPfmKuE>

2 <https://www.youtube.com/watch?v=7QfEHFaz3ao>

Juš ima svojo mobilno banko zaščiten s štirinajstmestnim geslom, ki ga mora potrditi s P..... in prepoznavo obraza.

Juš pravi, da nikoli ne moreš biti preveč P.....

»»»» Napiši vsa Rokova dejanja, ki so bila po tvojem nepravilna in nevarna.

.....

.....

»»»» Ali se ti zdi, da je Juš morda pretiraval z varnostjo? Zakaj?

.....

.....

5. DOBRO GESLO

Ozaveščen uporabnik interneta ima za vsak račun ali profil drugo geslo, ki vsebuje različne črke, številke in simbole.

»»»» Sledi spodnjim korakom in ustvari geslo, ki ga je nemogoče uganiti.

1. Izmisli si poved, ki vsebuje vsaj pet besed.

.....

2. Prvo črko vsake besede napišeš z veliko začetnico

.....

3. Zadnje črke besed zamenjaš s poljubnimi številkami.

.....

4. Na koncu dodaj še svoj najljubši matematični simbol.

.....

Čestitke! Ustvaril/Ustvarila si zelo močno geslo in s tem je tvoja uporaba interneta postala še varnejša!

6. MOJA SPLETNA OBLJUBA

Obljubim, da bom na spletu:

- a) varoval/varovala svoje osebne podatke in ne bom delil/delila svojega gesla, številke bančnega računa ali drugih občutljivih informacij z neznanci;
- b) preverjal/preverjala verodostojnost spletnih strani; preden bom karkoli kupil/kupila ali prodal/prodala, bom preveril/preverila, ali je spletna stran varna in vredna zaupanja;
- c) uporabljal/uporabljala močna in različna gesla;
- d) redno posodabljal/posodabljala protivirusni program in zaščitil/zaščitila svoj računalnik pred zlonamerno programsko opremo, ki bi lahko ogrozila moje finančne in druge podatke;
- e) previden/previdna pri javnih brezžičnih omrežjih (Wi-Fi) in ne bom opravljal/opravljala plačil in denarnih prenosov na javnih omrežjih, saj so lahko nevarna.

Podpis:

RAZISKUJ, PREBERI, RAZMISLI ...

- Na koga se obrneš, če si bil žrtev prevare (so ti vdrli v telefon ali računalnik)?
- Kako na spletu lahko zaščitiš svoje osebne podatke (ime, priimek, naslov, tel. št. ipd.)?
- Si že kdaj uporabil/uporabila za plačilo telefon? So ga morda tvoji starši ali sorojenci? Je to bolj priročno kot gotovina ali manj? Zakaj?
- Kakšne so prednosti spletnega naročanja in plačevanja in kakšne slabosti?
- Ali poznaš kakšno plačilno aplikacijo oziroma spletno plačilno metodo?

Zadnji izziv

V Banki Slovenije in na Ministrstvu za finance ti čestitamo za izpolnitev nalog, s čimer si postal finančno izobražen nadobudnež ali kar

FIN

Verjamemo, da si se s pomočjo izziva Bodi FIN marsičesa naučil/naučila in da ti bo novo znanje prišlo prav tudi na drugih področjih.

»»»»» Za konec še spremeni geslo projekta Bodi FIN in s pomočjo spodnjih namigov besede dopolni besedo na N.

Želimo ti, da ostaneš finančen, izobražen in N..... tudi v prihodnje.

2. črka:

Sedma črka mesta, iz katerega prihaja Rokov »stric«.

3. črka:

Tretja črka tretje besede, ki si jo vstavil v križanko.

4. črka:

Šesta črka prav posebnega vrta, katerega jubilej je obeležen tudi na enem izmed treh spominskih kovancev, ki si jih sestavil.

5. črka:

Tretja črka imena slovenskega slikarja, upodobljenega na bankovcu za 100 tolarjev.

6. črka:

Druga črka druge besede drugega rebusa (glej prvo nalogo).

7. črka:

Tretja črka delovnega področja Ministrstva za finance, ki spremlja in nadzoruje sistem bančništva, zavarovalništva, plačilnega prometa ...

PRILOGA 1

PRILOGA 2

Nadzorovanje lastne potrošnje je ključ do uspešnega upravljanja osebnih financ. Spodnji obrazec lahko služi kot orodje za nadzorovanje lastnih stroškov.

»»»» Ves mesec vpisuj svoje stroške in na koncu meseca ugotovi, kateri nakupi so bili odveč in bi jih lahko v prihodnje opustil (če nimaš lastne potrošnje, se lahko izziva lotite družinsko).

Slovarček

Priliv – znesek, ki ga prejmemo

Odliv – znesek, ki ga porabimo

Transakcija – sprememba na računu v minus ali plus

Stanje – trenutni znesek denarja na računu